

Remissvar från Dataföreningen i Sverige till SOU 2015:66 ”En förvaltning som hänger ihop”

(Regeringskansliets diarienummer N2015/5090/EF)

Dataföreningen i Sverige inkommer härmed med nedanstående yttrande som remissvar till betänkandet SOU 2015:66 ”En förvaltning som hänger ihop”.

Stockholm 2015-12-14

Christer Berg
Ordförande i Dataföreningen i Sverige

Behjälplig vid sammanställandet av remissvaret har varit Sven-Håkan Olsson som bl.a. verkar hos Dataföreningen Kompetens samt har arbetat i verksamhets- och IT-relaterade projekt inom näringslivet, Statskontoret, Verva, den kommunala föreningen Sambruk och olika myndigheter/kommuner/landsting.

Innehållsförteckning

I. Sammanfattning av Dataföreningens remissvar	3
II. Angående avsnittet "Sammanfattning... Förutsättningar för att nå målen för e-förvaltningsutvecklingen", sid 12 ff.	4
II.I. Andra punkten, "...avgiftsfritt".....	4
II.II. Tredje punkten, "... finansieringsmodell".....	4
II.III. Fjärde punkten, "... författningsförändringar ".....	5
II.III.I. Speciellt juristteam	5
II.IV. Femte punkten, "...välavvägt integritetsskydd".....	5
II.IV.I. Självservice-principen.....	5
II.IV.II. Direktåtkomst vs utlämnande på medium för automatiserad behandling	6
II.V. Sjätte punkten, "... egenhändig underskrift ".....	7
II.VI. Åttonde punkten, "... socialnämnder"	7
III. Angående avsnittet Inledning, sid 17.	8
IV. Angående kap 2 "Förutsättningar för att nå målen för e-förvaltningsutvecklingen ", sid 21 ff.....	8
IV.I. Angående avsnittet "2.3.7 Informationsutbyte vid försörjningsstöd", sid 37 ff.	8
V. Angående avsnittet "3 Analys av sekretess vid outsourcing ", sid 45 ff.	10

I. Sammanfattning av Dataföreningens remissvar

Dataföreningen i Sverige instämmer i förslagen i betänkandet men vill ändå uttrycka några synpunkter och betona vissa delar.

Den svenska modellen med självständiga myndigheter har stora fördelar. men för att dra nytta av dem krävs också stora ansträngningar för att skapa finansieringsmodeller som överbryggat de klassiska nackdelarna med suboptimering. Bland annat ska inte avgifter få förekomma mellan myndigheter/kommuner/landsting för att ge varandra information man är ansvarig för, eftersom avgifterna kraftigt motverkar betänkandets devis "En förvaltning som hänger ihop".

Bastjänster (dvs maskingränssnitt eller API:er) mot myndighetsdata måste tas fram med större energi än hittills.

Lagstiftningen, särskilt registerlagarna, måste hållas à jour med samtiden för att inte hindra samverkan (men ändå ge tillräckligt integritetsskydd).

Statens befrämjande och styrning av e-förvaltning har genom åren varit mycket ryckig. Ett antal organ har poppat upp och försvunnit. Betydligt bättre långsiktighet krävs.

En mindre, men övergripande, kommentar är att det ibland är svårt att veta för vilken tidsperiod vissa texter i betänkandet gäller. Framförallt är det ibland svårt att veta vad "regeringen" betyder, är det den nuvarande eller den förra?

En annan övergripande kommentar är att många formuleringar i betänkandet riktar in sig på privatpersoner, vilket naturligtvis är bra. Men i många av sammanhangen bör företag och organisationer också tas in i målgruppen för förbättringar vad gäller "En förvaltning som hänger ihop".

I övrigt finns några mer detaljerade synpunkter i nedanstående kapitel.

II. Angående avsnittet "Sammanfattning... Förutsättningar för att nå målen för e-förvaltningsutvecklingen", sid 12 ff.

II.I. Andra punkten, "...avgiftsfritt"

Vad gäller andra punkten om "ett avgiftsfritt informationsutbyte mellan myndigheter" vill vi framhålla att när staten försöker spara in på anslag till myndigheter genom att kräva att dessa ska självfinansiera sig via avgifter (som till exempel Lantmäteriet) åstadkoms ett tydligt exempel på suboptimering, där mycket grus kastas i maskineriet vad gäller att få dagens stuprörmyndigheter att uppträda samlat och optimerat mot privatpersoner, företag och organisationer.

Vi vill särskilt också markera att texten borde lyda "ett avgiftsfritt informationsutbyte mellan myndigheter och till kommuner och landsting". Regeringen har ju inte beslutanderätt över kommuner/landsting så det går kanske inte att skriva "ett avgiftsfritt informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och landsting" men om man behåller nuvarande skrivning är risken betydande att myndigheter kommer att avgiftsbelägga informationsgivning till kommuner/landsting vilket blir förödande för samarbete över organisationsgränser. Visserligen står det senare, i kap 1.1, att med ordet myndighet menas statliga myndigheter, kommuner och landsting, men dels står detta en bit efter kommenterat avsnitt i Sammanfattning så ett antal läsare kommer inte att läsa så långt, dels är risken ändå avsevärd att feltolkningar senare kommer att göras. En dominant andel av Sveriges totala offentliga ärendehandläggning och servicegivning sker inom kommuner/landsting och många av dessa ärenden kräver interaktion med centrala myndigheter vilket naturligtvis måste ske så friktionsfritt som möjligt för att gynna Sverige som helhet.

II.II. Tredje punkten, "... finansieringsmodell"

Vad gäller tredje punkten, "hållbar finansieringsmodell... förvaltningsgemensamma lösningar" kan problemet bli stort. Det har tidigare gjorts diverse engångssatsningar som inte har givits någon långsiktig finansiering vilket har skapat röra och osäkerhet.

Ett exempel är E-delegationens EIF-projekt (Effektiv informationsförsörjning) som tog fram SSBTEK (Sammansatt Bastjänst Ekonomiskt Bistånd). SSBTEK hade inte någon finansiering för förvaltning, support och vidareutveckling. Kanske kommer sedan fel part (SKL) att behöva ta på sig förvaltningsansvaret. Resultatet planeras bli att tjänsten avgiftsbeläggs av SKL (en slags förvaltningsavgift) på ett sätt som går helt på tvärs mot betänkandets andra punkt ovan om avgiftsfritt informationsutbyte mellan myndigheter.

En helt annan fråga är att SSBTEK som alltså är en *sammansatt* bastjänst kräver bakomliggande bastjänster (maskingränssnitt/API:er hos myndigheter) för att ha något att sammansätta. Hur finansieras (och förvaltas, supportas, vidareutvecklas) dessa bastjänster i sin tur? Nyttan av bastjänsterna uppstår ju ofta på annat ställe än hos den myndighet som äger informationen.

Läget före SSBTEK behöver också belysas. Förordningen 2008:975 för informationslämning från fyra myndigheter och A-kassorna till socialnämnd trädde i kraft redan 2009. Försäkringskassan och CSN skapade ganska snabbt maskingränssnitt så att applikationer inom socialnämnderna kunde anropa och snabba upp handläggningen samt minska mängden fel (annars måste socialhandläggarna sitta i telefonkö eller faxes). Problemet var att på många år byggde inte de resterande tre informationslämnarna några maskingränssnitt. De ansåg det vara för dyrt, de hade själva för liten nytta av dem och de ansåg att förordningens förarbeten inte var så skarpt skrivna att de kände sig helt tvingade.

En fördel med E-delegationen var dock att ett antal höga chefer i myndigheter deltog i dess ledning. Förmodligen eftersom SSBTEK blev ett av de projekt som blev omtalat, bestämde de sig för att beordra fram medel så att alla fem hade fått bastjänster färdiga 2014. Applikationer hos socialnämnderna kunde parallellanropa bastjänsterna direkt (A-kassorna tillät dock inte det). Eller när SSBTEK blev klar kunde man anropa via den – då det alltså räcker med ett anrop.

En slutsats är alltså att en tydligare styrning måste ske för att medel ska fördelas för att utveckla sådana här nya maskingränssnitt/bastjänster hos informationsägande myndigheter. (Se även andra synpunkter vad gäller SSBTEK nedan.)

II.III. Fjärde punkten, "... författningsförändringar "

Angående fjärde punkten relaterad till "författningsförändringar" är det alldeles uppenbart att dagens modell för lagstiftningsarbete är för långsam för det snabba tempo som samhälls- och teknikutveckling har. Visserligen finns det en risk som måste balanseras att man skulle skapa trendnervösa och kortlivade lagar, men dagens situation ger å andra sidan alldeles för stor trögrörlighet.

Vi har flera hundra olika registerlagar som är dåligt synkroniserade och ofta ålderdomliga. När man ska effektivisera med hjälp av IT över förvaltningsgränserna går en synnerligen stor del av energin åt till att skapa konstiga "work-arounds" för lagar som råkade ha blivit uttryckta på ett visst sätt för ett antal år sedan, utan att det kanske finns rimligt fog för detta idag. Det skulle alltså behövas snabbare lagändringar inom det här området för att inte sinka "En förvaltning som hänger ihop".

II.III.I. Speciellt juristteam

Ett förslag kunde vara att centralt skapa ett speciellt team med jurister som arbetar med att å jour-hålla registerlagstiftning. Detta team skulle ha möjlighet att över tiden samla erfarenhet även om IT för att på bästa sätt stifta lagar som kombinerar juridisk korrekthet med praktisk användbarhet i samband med den IT som behövs för förvaltningssamverkan. Teamet skulle genom sin fokusering kunna vara mycket snabbare än dagens modell. Framtida registerlagar skulle också bli mycket mer synkroniserade och konsekventa än idag.

Viktigt är också att inte departementsgränser ger byråkratiska problem eftersom många framtida lagändringar som ska främja "En förvaltning som hänger ihop" kan behöva gå över departementsgränserna.

II.IV. Femte punkten, "...välavvägt integritetsskydd"

Relativt femte punkten om "välavvägt integritetsskydd" vill vi å ena sidan framhålla att invånarnas förtroende för det offentliga måste vara högt och att man inte får slarva med integritetsskyddet.

Å andra sidan kräver "En förvaltning som hänger ihop" informationsöverföring på ett sätt som gör att myndighetsvärlden får ett mer enat ansikte utåt. Det blir obegripligt att då ha överstrikta och hårdtagna lagar kring information som till exempel en privatperson har matat in hos en myndighet och som denne sedan kunde tycka ska finnas färdigt tillgänglig vid kontakt med en annan myndighet (eller kommun, landsting). Det vill säga om förvaltningen verkligen ska hänga ihop då måste man lätta på vissa detaljer i vissa registerlagar. Betänkandets devis innebär ju att myndigheterna mera ska vara "en kropp" ur perspektivet från privatpersoner/företag/organisationer och då är det naturligt att de stuprörsgränser som dagens myndighetsuppdelning innebär inte ska hindra ett friare flöde av information än idag – inom denna "kropp".

II.IV.I. Självservice-principen

Ett parallellt förslag till att förenkla registerlagarna vad gäller "välavvägt integritetsskydd" är "självservice-principen" för att underlätta för privatpersonen. I de fall som man ändå anser att det är alltför känsligt att låta myndigheterna utbyta viss information sinsemellan, kan det vara tillåtet att information från flera myndigheter (och även andra källor) hämtas av personen själv – för att visas och "ägas" av denne. Personen kan kanske själv välja att sedan göra sammanställningar och annan vidareanvändning av informationen som denne inte anser att myndigheterna ska få göra själva, särskilt om det handlar om känslig information.

Detta rimmar mycket väl med den gamla etablerade lagprincipen att en privatperson ska kunna begära utdrag från myndigheter innehållande all information om sig själv.

Här finns även en öppenhets- och flexibilitetsaspekt som liknar den som ligger bakom PSI-direktivet, det vill säga att genom att ge åtkomst till data kan människors uppfinningsrikedom och initiativkraft frisläppas för att utveckla kombinationer som en myndighet (eller flera) kanske inte kommer att tänka på, eller inte ser hur den/de ska motiveras finansiellt.

Det måste dock vara glasklart att privatpersonens egen information verkligen är dennes egen. Om exempelvis det offentliga upplåter en webbplats där personen kan hämta, förfina och temporärt förvara sin egna information så får det aldrig riskera bli så att personens privata information uppfattas som allmän handling (så den kan begäras ut av en till exempel en journalist).

I själva verket används denna princip om egeninformation redan för fullt inom ett antal e-tjänster som det offentliga har i drift idag. Då gäller det vanligen att en halvifylld e-blankett kan lagras hos myndigheten så personen kan fortsätta fylla i senare, men principen är ju densamma, det halvifyllda är privat. Detta brukar kallas att myndigheten erbjuder elektroniskt förvar, även kallat eget utrymme. Det har dock ifrågasatts om denna praxis är lagenlig, därav E-delegationens förslag till lagändring i SOU 2014:39 "Bättre juridiska förutsättningar för samverkan och service " bl a för att fastställa att praxisen är juridiskt korrekt.

Det måste också vara glasklart att man får vidareanvända information (ibland ifrågasätts det juridiskt till exempel vid direktåtkomst om information sedan får "användas" – en som vi anser för restriktiv tolkning är att man bara skulle få titta på informationen, inte processa den vidare).

Ett konkret exempel på självservice-principen är om en e-blankett i en e-tjänst kräver ifyllnad av information som redan finns inne hos ett antal olika myndigheter. Då kan e-tjänsten anropa de myndigheterna och förifylla den informationen på rätt ställen i blanketten. Anropet sker å personens vägnar, inte å e-tjänstens, därför handlar det alltså om den gamla principen om att få tag i data om sig själv. Personen kan sedan eventuellt ändra något denne anser felaktigt eller icke tillämpligt, göra e-underskrift och skicka in e-blanketten. Exempelvis kan alltså e-blanketten likna Skatteverkets förifyllda deklareringsblankett. Skillnaden är att datat hämtas online från olika källor och att inget speciellt registerlagstöd behövs för "sammanställningen" eftersom den sker helt inom personens egna privata zon.

Viss belysning av den här typen av möjligheter ges även i betänkandets intressanta kap 8, men förslaget ovan är ytterligare mer konkret.

På detta sätt kan man alltså minska behovet av nya registerlagstiftningar.

En *förutsättning* är att myndigheterna skapar maskingränssnitt (API:er, bastjänster) för att sådana här online-frågor t ex från en e-tjänst ska kunna besvaras. I några fall finns redan sådana maskingränssnitt såsom i bastjänsterna bakom SSBTEK (men de var initialt tänkta för en annan juridisk situation). I andra fall måste myndigheterna skapa nya maskingränssnitt.

Som även nämnts ovan behöver alltså medel anslås och styrning ske så att bastjänster skapas (eller möjligen anpassa sådana som redan finns, till denna nya användning när privatpersonen frågar å egna vägnar), annars hämmas "En förvaltning som håller ihop".

II.IV.II. Direktåtkomst vs utlämnande på medium för automatiserad behandling

Vad gäller "välavvägt integritetsskydd" är det för oss som arbetar praktiskt med införande av IT inom det offentliga (och framförallt i samverkanssammanhang) svårbegripligt att de ålderdomliga juridiska principerna för indelning i två sorters access fortfarande ser ut som de gör.

Frågan har tagits upp inom E-delegationen bl a med dess skrift "Direktåtkomst och utlämnande på medium för automatiserad behandling" som beskriver ett online-liknande utlämnande som inte ska anses vara direktåtkomst utan istället uppfyller författningskraven för utlämnande på medium för automatiserad behandling. Detta är en intressant vinkling och det vore intressant att få provat i domstol om idén håller (om det nu inte redan skett).

Klart är dock att E-delegationens skrift är ett praktfullt exempel på "work-around". Precis det vi inte borde behöva krångla med i vårt arbete för "En förvaltning som hänger ihop". Sådant krångel dränerar en enorm energi vid förbättringsarbete idag.

Många uppmärksammat att distinktionen direktåtkomst kontra utlämning på medium är konstlad idag. Vad vi förstår har dock viss expertis uttalat att den gammalmodiga uppdelningen borde behållas. Vi har åsikten att de då inte riktigt kan ha förstått hur direktåtkomst idag kan kravställas och utformas (och för den delen hur utlämnande på medium för automatiserad behandling faktiskt ser ut i praktiken idag).

Direktåtkomst på 1970-talet bestod ofta i att en online-dataskärm direkt kopplad till en viss myndighets interna informationsapplikationer ställdes upp inne hos en annan myndighet. Applikationerna hade inte olika regelverk på plats i programkoden för att skilja dessa externa användares rättigheter från dem inom den egna myndigheten. Det gick att söka vitt och brett på allt möjligt, vilket förstås inte var bra. Det juridiska begreppet direktåtkomst började användas (utan att det egentligen definierats speciellt noga) och lagstiftarna började bli klart restriktiva kring vad som fick hämtas med direktåtkomst.

Parallellt fanns det ännu äldre satsvisa bearbetningsrutiner som tog emot frågefiler och efter en körning kunde ge en svarsfil med uppgifter i. Analogin förekom att en handläggare öppnade brev med förfrågningar och hade tid på sig att manuellt bedöma om ett visst svar fick lämnas ut relativt sekretess mm. Lagstiftarna tyckte att med den fördröjning som utlämnande på medium för automatiserad behandling gav så hade myndigheten en teoretisk möjlighet att hindra visst svarsdata om datat skulle bedömas vara olämpligt. Därmed tilläts många fler informationsutbyten än inom direktåtkomst.

Vi vill påstå att denna åtskillnad idag är ytterst problematisk. Vi vill hävda att i princip ingen fråga vid körning av utlämnande på medium för automatiserad behandling idag bedöms manuellt. Det är alltså programlogik som bedömer vad som kan utlämnas (relativt bland annat sekretess). Självklart kan samma sorts programlogik användas även i tjänsteservern då ett maskinanrop skickas till en tjänst gjord för direktåtkomst. Självklart kan man i båda fallen med hjälp av programlogik sortera undan eventuellt oklara begäranden och helt enkelt svara med en negativ returkod.

Det finns helt enkelt ingen principiell skillnad på direktåtkomst och utlämnande på medium för automatiserad behandling, förutom att det senare ofta tar för lång tid och därmed är olämpligt i en mängd moderna användningsfall. Självklart ska man ställa samma krav på båda accesstyperna vad gäller att svarande programkod ska göra ett antal kontroller och valideringar innan svar lämnas. Detta kan uttryckas i lagstiftning och exempelvis i skrifter från Datainspektionen.

Eftersom alltså ett stort antal informationsinhämtningar inom existerande registerlagar inte får göras med direktåtkomst utan måste göras med lång fördröjning så utgör denna konstlade åtskillnad mellan de två accesstyperna ett stort hinder för "En förvaltning som hänger ihop". En kraftfull insats för att undanröja detta hinder behövs, parallellt med att registerlagarna också bör gås igenom av andra skäl som nämns i övrigt i betänkandet och i vårt yttrande.

II.V. Sjätte punkten, "... egenhändig underskrift "

I sjätte punkten nämns regler om egenhändig underskrift och fysiska original exemplar. Det finns tyvärr ett antal sådana gammaldags regler uttryckta i lagstiftningar och vi håller verkligen med om att detta behöver reformeras. Det handlar om ett stort antal lagar inom många områden som måste gås igenom så det krävs att regeringen sätter till resurser för detta. Det får inte bli som vid den stora genomgången 2003 (Formel-rapporten) då visserligen en kartläggning skedde men därefter inte mycket hände. Se även vårt förslag i kap II.III.I. *Speciellt juristteam* ovan.

II.VI. Åttonde punkten, "... socialnämnder"

Denna punkt handlar om kvarvarande utmaningar för information till socialnämnder mm. Vi håller med om att det finns problem kvar som måste lösas.

Den lagstiftning som ligger till grund för informationsutbytet (förordning 2008:975) har problemet att den är alldeles för detaljreglerande. I princip pekar lagen ut en lista av enskilda datafält ut som får

överförs. Det säger sig självt att sådana lagar fort blir omoderna, till exempel då en myndighet behöver hantera något ytterligare fält för att uppdraget har vidgats.

En millimetertolkning av hur förordningen råkade bli formulerad ger också konstigheter som att anrop till Skatteverket inte levererar personens adress medan anrop till Försäkringskassan gör det. Men Försäkringskassan levererar inte personnamn, det gör däremot Skatteverket. Eller att A-kassorna inte anser sig få leverera namn på den A-kassa en person har. Däremot levererar Arbetsförmedlingen vilken A-kassa det är vid anrop.

En slutsats bör bli att lagstiftning inte borde vara så extremt detaljreglerande.

III. Angående avsnittet Inledning, sid 17.

Betänkandet nämner att det finns en avsikt att skapa ett strategiskt e-förvaltningsråd. På oss låter det kraftlöst. Särskilt som uppgiften verkar ha splittrats upp så att även Ekonomistyrningsverket ska ha ett uppdrag kring att främja digital samverkan över myndighetsgränserna och förbättra IT-styrningen.

Historiken är på gränsen till komisk. Över åren har det poppat upp olika statliga initiativ inom sammanhållen förvaltning och IT som sedan har raserats, något nytt disparat initiativ tagits osv, osv. Kapitel 7 i betänkandet sammanställer förtjänstfullt alla dessa spretiga satsningars historik under olika regeringar.

Vår slutsats är att de här frågorna kräver betydligt större tyngd och mycket bättre långsiktighet.

IV. Angående kap 2 "Förutsättningar för att nå målen för e-förvaltningsutvecklingen", sid 21 ff.

Vi håller med om resonemangen i kapitlet. De saker vi särskilt har velat kommentera har vi tagit upp redan ovan i våra kommentarer i kap II. *Angående avsnittet "Sammanfattning... Förutsättningar för att nå målen för e-förvaltningsutvecklingen", sid 12 ff.*

Dock, en kort kommentar om "Exempel på bestämmelser som hindrar elektronisk underskrift eller elektronisk hantering" sid 36. Dessa insatser kan behöva en prioritetsordning så att inte för mycket tid och pengar läggs på mycket sällsynta ärendetyper, till exempel registrering av trossamfund, som nämns i texten.

Angående avsnittet "Informationsutbyte vid försörjningsstöd", sid 37 ff. Som nämns på sid 38 håller vi med om att det är ett problem att inte olika kommuners socialnämnder får kommunicera elektroniskt med varandra kring försörjningsstödsärenden. Det är nämligen möjligt att söka försörjningsstöd i den kommun man "vistas" i vilket gör att det finns ett antal personer som lyckas söka i flera kommuner samtidigt och därmed felaktigt få för hög utbetalning. För att arbeta kurativt behövs också information om en persons förehavanden i annan kommun.

Den problematiskt långsamma framväxten av myndigheternas bastjänster (maskingränssnitt, API:er) som behövs för att applikationer som socialhandläggarna använder ska kunna ge relevant information beskrivs ovan, se avsnitt II.II. *Tredje punkten, "... finansieringsmodell"*. Liknande problem och brist på bastjänster finns även inom andra sektorer.

IV.I. Angående avsnittet "2.3.7 Informationsutbyte vid försörjningsstöd", sid 37 ff.

Vi har gett viss återkoppling kring E-delegationens EIF-projekt (Effektiv informationsförsörjning) som tog fram SSBTEK (Sammansatt Bastjänst Ekonomiskt Bistånd, dvs försörjningsstöd). Se avsnitt II.II. *Tredje punkten, "... finansieringsmodell"* ovan.

Här vill vi komplettera ur en annan aspekt eftersom SSBTEK planerades utgöra förebild för ett antal kommande sammansatta bastjänster. Det blir då viktigt att se vad som blev bra respektive mindre bra med SSBTEK, i de fall kommande beslut ska tas om nya sammansatta bastjänster.

Som nämnts ovan var i praktiken den riktigt stora fördelen med SSBTEK-projektet att press lades på myndigheterna så de faktiskt tog fram de bakomliggande bastjänster (maskingränssnit/API:er) som SSBTEK är beroende av. Det är dock inte speciellt tekniskt komplicerat att direkt anropa dessa parallella bastjänster från en applikation inom socialtjänsten – en sammansatt bastjänst är inte *nödvändig* för att skapa det önskade informationsutbytet, om bara bastjänsterna finns (även om den sammansatta tjänsten självklart kan förenkla). Flera applikationer har också fungerat med parallella anrop innan de gick över helt till att hämta via SSBTEK.

SSBTEK-projektet gjorde en ansats att informationsmodellera en målbild för hur SSBTEK-svaret skulle utformas, men man valde att inte sedan använda denna högre ambitionsnivå för den faktiska implementationen. Istället, "pumpas data igenom" SSBTEK helt i enlighet med varje myndighets egen informationsmodell (förutom viss undantagshantering ovanpå).

Den anropande applikationen måste alltså trots SSBTEK förstå fem helt olika sätt att modellera informationen och fem helt olika begreppsmodeller. I själva verket blir det ännu fler modeller som applikationen måste tolka eftersom flera av myndigheterna har ett antal bakomliggande system internt som *inte* heller har ensade modeller. Allt detta exponeras mot anropande applikation trots SSBTEK. Myndigheternas dokumentation av sin information/begrepp har också i flera fall visat sig vara mycket kortfattad eller svårtolkad.

Då kan man ju tänka sig att det vore en nytta med att välja den höga ambitionsnivån och ensa informationsmodell/begrepp under transporten genom en sammansatt bastjänst (en ambitionsnivå som alltså inte SSBTEK valde)?

Med erfarenhet från näringslivets SOA-projekt (Service Oriented Architecture, en våg som startade ca år 2000) kan man nog sluta sig till att det ofta blir för svårt. Några SOA-projekt har lyckats bra men många har också gett stora besvikelser. Ett avgörande problem är att gemensamma informations/begreppsmodeller (som alltså skulle önskas som utdata från en ideal SSBTEK) är så svåra att ta fram. Det blir lätt minsta-gemensamma-nämnamn-problem och därmed ännu suddigare data att tolka än myndigheternas egna modeller. Det blir också ett svårt förvaltningsproblem; Vem ska ansvara för den gemensamma modellen, hur ska dess version lyftas när underliggande myndighetsmodeller måste lyftas (t ex vid en ändring av reglerna i rikets socialförsäkringar), hur kan en slutanvändare få stöd i sin tolkning av datat osv. Det kan även bli juridiska problem (allmän handling kan tänkas uppstå i den sammansatta tjänsten).

Man kunde också tänka sig att det behövs en genomgående standardisering av myndighetsvärldens alla begrepp och informationsmodeller? Detta har försökts några gånger (E-dok, G-dok mfl initiativ) men har oftast misslyckats. I dag görs vissa försök till standardisering med hjälp av SIS, inom skolvärlden men det återstår att se hur omfattande detta blir. Självklart bör så ensade begrepp som möjligt användas, men problemet blir monumentalt när väldigt olika verksamhetsdomäner ska samsas. Dessutom utgår ofta myndigheternas icke-kompatibla modeller direkt från lagar som i sig har inkompatibla begrepp. Inom viss teknisk infrastruktur kan det dock vara lättare att standardisera, såsom för e-legitimation.

Ett annat stort problem (som även nuddas under finansieringsdiskussionen) är att *någon* ska ha ansvaret för den sammansatta tjänsten. Den ska drifvas, vidareutvecklas, testas, säkerhetsbedömas osv. Varje separat sådan förvaltningsorganisation blir lätt en egen byråkrati. Pengar går åt. För SSBTEK blev det till slut SKL som behövde ta ansvaret vilket verkar leda till en utdebitering mot kommunerna för användningen.

En annan anledning till att SSBTEK skapades var att myndigheterna var för sig ansåg att det blev omständligt och dyrt att hantera alla de potentiellt 290 kommunerna som "kunder", med anslutningsavtal, sekretessåtaganden osv. Denna hantering kan nu utföras på ett enda ställe (som iofs kommunerna får betala för).

Därmed kan man sammanfatta att sammansatta tjänster absolut kan ha fördelar, men fördelarna är inte alltid så stora som man i förstone tänker sig. Framtida beslut kring att använda principen måste alltså tas, med beaktande av för/nackdelar.

V. Angående avsnittet "3 Analys av sekretess vid outsourcing ", sid 45 ff.

En kort notering är att myndigheter ju har använt outsourcing nästan sedan datorernas barndom, så egentligen borde praxis vara väl grundad idag, inklusive frågor om outsourcingföretagens personals ansvar/sekretess. Vi kan heller inte riktigt se att de nya outsourcingformer som kommit fram på senare tid (moln mm) är principiellt skilda från de gamla ur denna synvinkel. Icke desto mindre kan förslagen säkert förtydliga.